СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРКЕСТРОВА ПРАКТИКА

(фахова профілізація «Народні інструменти»)

Інформація про освітню програму	
Назва освітньої програми	Оркестрова майстерність
Профілізація	Народні інструменти
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В5 Музичне мистецтво
Ступінь вищої освіти	другий (магістерський)
Форма здобуття освіти	Денна (очна), заочна
Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Савицька Олександра Вікторівна
Посада	Старший викладач кафедри народних інструментів ХДАК
Науковий ступінь, вчене та/або почесне звання	Заслужена артистка України
Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/mm/ni/savycka.html
e-mail	oleksandra_savytska@xdak.ukr.education
Інформація про навчальну дисципліну	
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Курс	1,2
Семестр	1,2,3
Обсяг навчальної дисципліни *(в кредитах ЄКТС/ в годинах)*	**9 кредитів ЄКТС (270 годин).** **Для денної форми навчання:** Аудиторна робота — 84 години, із них: практичні заняття — 84 години. Самостійна робота — 186 годин. **Для заочної форми навчання:**

	Аудиторна робота — 24 години, із них: практичні заняття — 24 години. Самостійна робота — 246 годин.
Мова викладання	українська
Пререквізити	Опанування освітнього компонента «Оркестрова практика» ґрунтується на знаннях, уміннях і навичках, набутих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, та міждисциплінарних зв'язках з освітнім компонентом «Виконавська майстерність» і освітніми компонентами професійної підготовки за фаховою профілізацією «Народні інструменти». Необхідними передумовами є володіння основами музично-теоретичного та художньо-виконавського аналізу, навичками читання оркестрових партій і партитур, інструментального й ансамблевого виконавства, технічними прийомами та засобами звуковидобування відповідно до обраного народного інструмента, розуміння жанрово-стильових особливостей народно-інструментального мистецтва, принципів оркестрової взаємодії та готовність до участі в колективному репетиційному й концертному процесах.
Постреквізити	Результати опанування освітнього компонента «Оркестрова практика» сприяють удосконаленню професійної виконавської майстерності у сфері народно-інструментального мистецтва, розвитку навичок ансамблевої взаємодії, репетиційної дисципліни, інтонаційно-ритмічної узгодженості, темброво-динамічного балансу та художньої інтерпретації оригінального й перекладеного репертуару для оркестру народних інструментів. Набуті компетентності поглиблюються та застосовуються під час опанування освітніх компонентів «Практика за фахом» і «Педагогічна практика». Сформовані професійні компетентності забезпечують готовність до підсумкової атестації, самостійної концертно-виконавської діяльності у складі оркестрів та ансамблів народних інструментів, реалізації творчих проєктів, а також подальшого професійного розвитку й продовження навчання на третьому (освітньо-науковому або освітньо-творчому) рівні вищої освіти для здобуття ступеня доктора філософії або доктора мистецтва відповідно.
Анотація	В системі підготовки фахівців з музичного мистецтва курс **«Оркестрова практика»** в комплексі дисциплін спеціалізації є однією з найважливіших дисциплін кафедри народних інструментів разом з іншими предметами спеціалізації, мета якого полягає в підготовці освіченого професіонала-музиканта. Цей практичний курс спрямований на здобуття та подальше вдосконалення певного рівня виконавства на оркестрових музичних інструментах та розуміння студентами бакалаврами професійних виконавських та педагогічних проблем

	народно-інструментального мистецтва, формуванню у студентів здібностей до самооцінки, самоконтролю та самореалізації своїх творчих задумок, а також уміння та психологічної готовності очолювати певний музичний оркестровий колектив.
Мета	отримання практичних і теоретичних знань, необхідних для високопрофесійної організаційної, творчої, виконавської та виховної роботи в оркестровому класі та подальше удосконалення практичних навичок, професійних умінь, виконавської майстерності, необхідних диригенту, керівнику оркестрового колективу, артисту оркестру у майбутній творчій діяльності, виховання спеціаліста-професіонала, всебічно розвиненого музиканта, який глибоко розуміє суспільне значення своєї професії, пропагандиста класичної та сучасної музичної спадщини;
Загальні компетентності	ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції. СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики. СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності. СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації. СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету. СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу. СК 10. Здатність до професійного саморозвитку та вдосконалення виконавської, педагогічної та дослідницької майстерності
Програмні результати навчання	РН 1. Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності. РН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах. РН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та

	самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві. РН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію. РН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. РН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
Тематичний зміст навчальної дисципліни	**1**. Оригінальні музичні твори для оркестру народних інструментів. 2. Обробки народних пісень і танців народів світу. 3. Твори західно-європейських композиторів в перекла- денні для оркестру народних інструментів. 4. Твори українських композиторів. 5. Твори-акомпанемент з солістами-вокалістами або інструменталістами як оригінальні, так і в перекладенні для оркестру народних інструментів. 6. Твори відомих Харківських композиторів.
Види занять	Практичні заняття Самотсійна робота
Методи навчання	Словесні методи: пояснення, інструктаж, бесіда, обговорення художньо-виконавських завдань. Наочні методи: виконавська демонстрація, ілюстрування технічних прийомів, аналіз нотного тексту оркестрових партій і партитур, прослуховування та аналіз аудіозаписів. Практичні методи: самостійне опрацювання оркестрових партій, групові та загальнооркестрові репетиції, відпрацювання інтонаційної, метроритмічної, артикуляційної та темброво-динамічної узгодженості, контрольні прослуховування. Методи творчої та самостійної роботи: художньо-виконавський аналіз оркестрового репертуару, пошук інтерпретаційних рішень, самостійна підготовка музичного матеріалу, самоаналіз результатів виконавської діяльності.
Форми та методи оцінювання	**Поточний контроль** здійснюється шляхом перевірки індивідуальної підготовки оркестрових партій, оцінювання роботи здобувача на практичних заняттях і репетиціях, контрольних прослуховувань, аналізу результатів самостійної роботи та виконавської взаємодії у складі оркестру народних інструментів. Особлива увага приділяється художньо-технічній якості виконання, інтонаційно-ритмічній точності, жанрово-стильовій відповідності інтерпретації, культурі звуковидобування, темброво-динамічному балансу, ансамблевій злагодженості та взаємодії із солістами відповідно до специфіки інструмента й виконуваного репертуару.

	Семестровий контроль — залік у 1-му, 2-му та 3-му семестрах. Підсумкова оцінка визначається за результатами накопичувального оцінювання всіх передбачених робочою програмою видів навчальної діяльності протягом відповідного семестру.
Система та критерії оцінювання	Оцінювання результатів навчання з освітнього компонента «Оркестрова практика» за фаховою профілізацією «Народні інструменти» здійснюється за 100-бальною накопичувальною системою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення «Про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури» та Положення «Про проведення заліково-екзаменаційної сесії у Харківській державній академії культури». Підсумкова оцінка за кожний семестр формується за результатами виконання практичних завдань, самостійної підготовки оркестрових партій, опанування оригінального й перекладеного репертуару для оркестру народних інструментів, роботи під час репетицій, рівня художньо-технічної виконавської майстерності, жанрово-стильової відповідності виконання та ансамблевої взаємодії у складі оркестрового колективу. Враховуються інтонаційно-ритмічна точність, культура звуковидобування, володіння характерними виконавськими прийомами відповідно до інструментальної спеціалізації, темброво-динамічний баланс, узгодженість із диригентом, оркестровими групами та солістами. Форма семестрового контролю — **залік у 1-му, 2-му та 3-му семестрах**. Мінімальна кількість балів для отримання заліку — **60**. Деталізовані критерії оцінювання та розподіл балів наведено в додатку 1.
Особливості та політики навчальної дисципліни	Умовами опанування навчальної дисципліни «ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС» є: - систематичне виконання поставлених завдань; - дотримання Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); - дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; Кодекс академічної доброчесності ХДАК - https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html); - запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – (Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf; - вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf)

	- визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання,здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf).
Правила етичного використання штучного інтелекту	Принципи відповідального та етичного використання ШІ в академічній діяльності учасників освітнього процесу ХДАК визначено в Положенні про використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, науковій та мистецькій діяльності ХДАК: https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_shi_26.pdf. У процесі освоєння навчального курсу дозволяється використання ШІ як допоміжного ресурсу під час аналізу даних, проведення дискусій, обговорення ідей, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу, автоматизованої перевірки граматики, структури та стилю своїх письмових робіт, створення мультимедійних матеріалів (анімації, відео чи інтерактивних презентацій), опрацювання та перекладу матеріалів іноземними мовами, пошуку релевантних наукових джерел за заданими критеріями, розробки ігрових сценаріїв, що сприяє розумінню різних ситуацій та розвитку стратегічного мислення, тощо. Водночас виконані здобувачами освіти завдання мають бути результатом власної оригінальної роботи. Неприпустимим є видання тексту, згенерованого ШІ або перефразованого ШІ вмісту інших джерел, за власну роботу. Здобувач освіти зобов'язаний критично перевіряти, редагувати та верифікувати будь-який контент від ШІ перед його використанням в навчальній роботі. Механічне відтворення генерованого тексту без аналізу є неприпустимим. Приховування факту використання ШІ є порушенням норм академічної доброчесності. У разі використання ШІ при виконанні усних чи письмових завдань здобувач освіти зобов'язаний повідомити про це викладача. При підготовці письмового твору автор зобов'язаний зазначити факт використання ШІ в тексті роботи (наприклад, у «Вступі», у розділі «Методологія», наприкінці практичної/самостійної роботи тощо), застосувавши таке формулювання: *«При підготовці цієї роботи автор використовував інструмент штучного інтелекту [назва, версія] (дата звернення: [дата]) для [мета: граматичне редагування тексту / систематизація джерел / інше]. Основний зміст роботи, включаючи аналіз, інтерпретацію даних і висновки, є результатом самостійної інтелектуальної праці автора. Автор перевірив та верифікував усі матеріали, отримані за допомогою ШІ.».* Під час виконання тестових завдань використання ШІ не дозволяється.
Рекомендовані джерела	1. Вивчення оркестрових інструментів (баян, акордеон) : програма

інформації	та навчально-методичні матеріали до курсу / уклад.: Т. В. Большакова, Т. В. Пасічинська. Харків : ХДАК, 2024. 14 с. URL: https://repository.ac.kharkov.ua/handle/123456789/3827 2. Данилюк М. М., Данилюк Я. В. Творчі настанови народно-інструментальних ансамблів у культурному просторі Харкова другої половини XX – початку XXI ст. *Культура України*. 2023. Вип. 81. С. 69–76. DOI: https://doi.org/10.31516/2410-5325.081.09 3. Жуков В. Оркестр народних інструментів, як зразок ціннісної спадкоємності, відтворення й розвитку традиційної музичної культури. Традиційна культура в умовах глобалізації: родинні цінності і трансляція соціокультурного досвіду поколінь. Харків : «Точка», 2016. С. 83-87 4. Кучерук В. Оркестри народних інструментів міста Луцька: становлення та розвиток. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 5. С. 83–91. DOI: https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-11 5. Лєрмонтова О. О. Феномен оркестру народних інструментів у сучасному національному музикологічному дискурсі. *Слобожанські мистецькі студії*. 2024. № 3. С. 96–102. DOI: https://doi.org/10.32782/art/2024.3.18 6. Савицька О. В., Мельник Н. В. Сценічна репрезентація української інструментальної традиції: стилістичні та художньо-комунікативні аспекти діяльності народних ансамблів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2026. № 2. DOI: https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2026.362381 7. Ткач Р. І., Щур Л. Б. Становлення професійного народно-інструментального мистецтва в Україні. *Мистецтвознавство: традиції та інновації*. 2025. № 2. DOI: https://doi.org/10.32782/art-studies.2025-2-8 8. Трикозюк К. С. Історико-художні детермінанти становлення традицій народно-оркестрового виконавства в українському мистецькому просторі. *Культура України*. 2025. Вип. 89. С. 111–119. DOI: https://doi.org/10.31516/2410-5325.089.11 9. Трикозюк К. С. Особливості сучасного функціонування оркестрів народних інструментів у Харкові. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 94, т. 2. С. 226–235. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-2-32 10. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків : Фонд національно-культурних ініціатив, 2002. 288 с. 11. Цицирєв В. М. Розвиток українського оркестру народних інструментів: соціокультурний та історичний аспекти. *Культура України*. 2023. Вип. 80. С. 118–125. DOI: https://doi.org/10.31516/2410-5325.080.15

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «ОРКЕСТРОВА ПРАКТИКА», затвердженої кафедрою НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ Харківської державної академії культури 26 серпня 2026 року, протокол № 1.

Додаток 1

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни
«ОРКЕСТРОВА ПРАКТИКА»
(«Народні інструменти»)

Оцінювання результатів навчання здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво», спеціальністю В5 «Музичне мистецтво», здійснюється відповідно до Положення «Про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії культури», Положення «Про проведення заліково-екзаменаційної сесії у Харківській державній академії культури», навчальних планів і робочої програми навчальної дисципліни.

Освітній компонент «Оркестрова практика» фахової профілізації «Народні інструменти» вивчається протягом трьох семестрів. Форма семестрового контролю в 1-му, 2-му та 3-му семестрах — **залік**.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною накопичувальною системою окремо в кожному семестрі. Підсумкова семестрова оцінка формується за сукупністю результатів практичної, репетиційної та самостійної роботи здобувача, виконання індивідуальних і колективних завдань та опанування оркестрового репертуару. Максимальна кількість балів за семестр становить 100, мінімальна для отримання заліку — 60 балів.

Критерії оцінювання застосовуються з урахуванням специфіки виконавства на духових та ударних інструментах, інструментальної спеціалізації здобувача, рівня його професійної підготовки, складності оркестрових партій та художньо-виконавських завдань відповідного семестру.

2. Система оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здійснюється протягом кожного семестру за результатами виконання практичних і самостійних завдань, участі в репетиційній роботі, контрольних прослуховувань оркестрових партій та демонстрації сформованих професійних виконавських умінь у складі оркестрового колективу.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
1. Самостійна підготовка та виконання оркестрових партій: точність нотного тексту, ритму, артикуляції, динаміки, інтонаційна точність для інструментів із визначеною висотою звука, технічна підготовленість і культура звуковидобування	30
2. Репетиційна робота: якість виконання практичних завдань, реагування на диригентські вказівки, здатність коригувати власне виконання, своєчасність вступів, виконавська дисципліна	25
3. Ансамблева та оркестрова взаємодія: узгодженість темпу, метроритму, артикуляції та фразування, темброво-динамічний баланс, синхронність виконання, взаємодія з оркестровими групами та солістами	25
4. Художньо-інтерпретаційна майстерність і готовність до концертного виконання: розуміння жанрово-стильових особливостей і драматургії твору, виразність, стабільність виконання, реалізація спільної художньої концепції	20
Разом за семестр	**100**

Оцінювання кожного виду навчальної діяльності здійснюється з урахуванням складності оркестрового репертуару, індивідуальних виконавських завдань і рівня професійної підготовки здобувача.

Для виконавців на народних інструментах враховуються володіння виконавським диханням, амбушуром, артикуляційними прийомами, інтонаційна стабільність, темброва якість звука та динамічний контроль.

Для виконавців на цимбалах враховуються точність метроритмічної організації, координація рухів, техніка удару, володіння відповідними способами звуковидобування, темброво-динамічний контроль і своєчасність вступів.

У кожному семестрі застосовується однакова система розподілу балів.

3. Шкала оцінювання результатів навчання

Сума балів	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Підсумковий контроль та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку та передбачає оцінювання результатів опанування оркестрового репертуару, рівня професійної підготовленості здобувача до виконання музичних творів у складі оркестрового колективу, його художньо-технічної виконавської майстерності та здатності до професійної ансамблевої взаємодії.

Залік виставляється за результатами накопичувального оцінювання протягом відповідного семестру без обов'язкового виділення окремих балів за підсумковий контроль.

Критерії оцінювання:

90–100 балів (A) — відмінно

Програмні вимоги виконано в повному обсязі. Здобувач демонструє високий рівень художньо-технічної майстерності, інтонаційної та ритмічної точності, культури звуковидобування, бездоганне або близьке до бездоганного володіння оркестровими партіями. Вільно орієнтується у жанрово-стильових особливостях репертуару, забезпечує ансамблеву злагодженість, оперативно реагує на диригентські вказівки, виявляє виконавську самостійність, відповідальність та готовність до професійної концертної діяльності.

82–89 балів (B) — добре

Програмні вимоги виконано в повному обсязі. Здобувач демонструє високий рівень художньо-технічної підготовки, впевнене володіння оркестровими партіями, належну інтонаційну й ритмічну точність, художню виразність та ансамблеву узгодженість. Можливі окремі незначні виконавські неточності, які не порушують загальної художньої цілісності оркестрового виконання.

74–81 бал (C) — добре

Програмні вимоги загалом виконано. Здобувач володіє необхідними професійними навичками, розуміє художній зміст і стильові особливості виконуваних творів, здатний до ансамблевої взаємодії. Водночас спостерігаються окремі технічні, інтонаційні або ритмічні недоліки, недостатня стабільність виконання чи потреба в додатковому коригуванні окремих художньо-виконавських завдань.

64–73 бали (D) — задовільно

Основні програмні завдання виконано на достатньому для зарахування рівні. Здобувач демонструє окремі недоліки у володінні оркестровими партіями, технічній підготовленості, інтонаційній точності, ритмічній організованості та ансамблевій взаємодії. Художня інтерпретація не завжди переконлива. Виконання потребує систематичного коригування з боку викладача або диригента.

60–63 бали (E) — задовільно

Програмні вимоги виконано на мінімально достатньому рівні. Здобувач демонструє нестійке володіння оркестровими партіями, помітні технічні, інтонаційні та ритмічні недоліки, недостатню

самостійність підготовки музичного матеріалу. Ансамблева взаємодія та художня виразність обмежені, однак основні результати навчання досягнуто на мінімальному рівні.

35–59 балів (FX) — незадовільно, з можливістю повторного складання

Програмні вимоги виконано не в повному обсязі. Здобувач демонструє суттєві недоліки художньо-технічної підготовки, недостатнє володіння оркестровими партіями, значні інтонаційні, ритмічні та ансамблеві помилки. Не забезпечує необхідної якості виконання колективних завдань, потребує додаткового опрацювання програмного матеріалу.

0–34 бали (F) — незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Здобувач не опанував основного програмного матеріалу, не виконав більшості практичних завдань, не сформував необхідних художньо-технічних і ансамблевих навичок та не продемонстрував мінімального рівня готовності до участі в оркестровому виконавстві.

5. Підсумкові положення

Максимальна кількість балів за кожний семестр — **100 балів**.

Форма семестрового контролю в 1-му, 2-му та 3-му семестрах — **залік**.

Мінімальна кількість балів для отримання заліку — **60 балів**.

Підсумкова оцінка визначається за результатами накопичувального оцінювання всіх передбачених робочою програмою видів навчальної діяльності в межах відповідного семестру.

Результати оцінювання відображають рівень сформованості професійних компетентностей і досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво» та освітнім компонентом «Оркестрова практика».